

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

RESPONSIBILITY OF DONYOR SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE

เชาวลิต ภูมิ และ เบญญาภา อัจฉฤกษ์

Chawalit Phume and Benyapa Atcharoek

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในตำบลดอนยอ จำนวน 363 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของการเปรียบเทียบประชาชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ พบว่า ประชาชนที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับ

สมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน 2) ด้านปิยวาจา เป็นคนพูดจริงมีเหตุผล 3) ด้านอัตถจริยา เสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านสมานัตตตา มีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติช่วยเหลือ

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; ส่งเสริม; ความรับผิดชอบต่อสังคม

Abstract

This research aims to 1. Study the level of social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization. 2. Compare the opinions of the public regarding the social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization. 3. Present the application of Buddhist principles to promote social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization. The research employs a mixed-methods approach. The quantitative research uses a questionnaire for data collection, with a sample group consisting of 363 individuals aged 18 years and older in the Don Yaw subdistrict. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing is conducted using t-tests and ANOVA. The qualitative research employs interviews with 9 individuals, and the data is analyzed through descriptive content analysis.

The research results found that 1) The level of social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization is generally high. The area with the highest average score is in social and cultural aspects, followed by education and learning promotion. The area with the lowest average score is in service provision. 2) A comparison of public opinions on the social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization revealed that citizens of different ages and occupations have significantly different opinions on this matter at a statistical level of 0.05, thus accepting the

research hypothesis. However, citizens differentiated by gender, education level, and monthly income do not show significant differences in their opinions on the social responsibility of the Don Yaw Subdistrict Administrative Organization in Mueang District, Nakhon Nayok Province, leading to the rejection of the research hypothesis. 3) The application of Buddhist principles to promote social responsibility according to the four social objectives (Sanghavatthu) is presented as follows: 1) in terms of generosity, helping those in need; 2) in terms of kind speech, being truthful and reasonable; 3) in terms of beneficial action, sacrificing personal interests for the common good; 4) in terms of consistency, maintaining a steady approach in providing assistance.

Keywords: Responsibility; Subdistrict; Administrative Organization

บทนำ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นวาระการดำเนินงานที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งแสวงหากำไรและความมั่งคั่งให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมในมาตรฐานระหว่างประเทศ ISO 26000 ได้ระบุไว้ว่า การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม มีเป้าหมาย อันนำไปสู่การพัฒนาตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่ดำเนินควบคู่ไปกับการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้แล้วเสร็จภายในปี 2558 นั้น ได้กำหนดประเด็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภูมิภาคอาเซียน ประเด็นสำคัญที่สรุปได้มีดังนี้ เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของ CSR ผลักดันให้ภาคธุรกิจผนวก CSR เข้ากับวาระการดำเนินงาน สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในอาเซียน CSR ไม่ใช่แค่กิจกรรมเพื่อสังคมภายนอก (CSR-after-process) แต่รวมถึงความรับผิดชอบต่อในกระบวนการธุรกิจ (CSR-in-process) ความรับผิดชอบต่อครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดในสายอุปทานและสายคุณค่า หลักคิดสำคัญ "อย่าพยายามทำ CSR ให้เป็นงาน แต่เน้นทำงานให้มี CSR" หมายถึงการบูรณาการ CSR เข้ากับการดำเนินงานประจำวัน (คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2555).

เนื่องจากในสังคมมีปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งปัญหาการว่างงาน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความไม่ยุติธรรม โรคภัยไข้เจ็บ และวิกฤตโลกร้อน เป็นต้น ในอดีตปัญหาเหล่านี้เป็นภารกิจที่หน่วยงานภาครัฐจะต้อง แก้ปัญหาให้กับประชาชนเป็นสำคัญ แต่เมื่อปัญหาต่างๆ มีความซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น การแก้ปัญหา จำเป็นต้องบูรณาการจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ภารกิจการสร้างเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมจึงจำเป็นต้องมีอยู่ในทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน และมีมานานแล้ว (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2551)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่น และสามารถนำหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้ โดยมีแนวทางความคล้ายคลึงกับหลักธรรมาภิบาล CSR มีความคล้ายคลึงกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม ตัวอย่าง CSR ในระดับชุมชน คือ การสงเคราะห์เกื้อกูลชุมชน การส่งเสริมแรงงานท้องถิ่น การสนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น CSR ในประเทศไทยมีมานานในรูปแบบของการทำบุญ บริจาค และการลงแขก เริ่มเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ.2549 โดยผนวกเข้ากับการดำเนินธุรกิจ หลักการของ CSR เน้นประโยชน์ส่วนร่วม (อุภัยตละ) เน้นการพึ่งพาอาศัยกัน (ปฏิจจสมุปบาท) มีทัศนคติเชิงบวก (สัมมาทิฐิ) คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ตามแนวพระพุทธศาสนา ยังรวมถึงสิทธิสัตว์และการเว้นมิจฉวนิชา 5 ประการ CSR ตามแนวพุทธศาสนาสามารถทำได้ 3 สถานการณ์ คือ เมื่อผู้อื่นปกติ เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ (ทิพย์ ชันแก้ว, พระมหาพจน์ สุวโจ และคณะ, 2564).

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ (อบต.ดอนยอ) ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นครอบคลุมหลากหลายด้าน ทั้งด้านการบริการสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม นอกจากนี้ อบต.ดอนยอยังมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญและยังพบปัญหาการที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดอนยอ จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างเต็มที่มี อาจมีอุปสรรคและปัญหาบางประการที่ต้องเผชิญ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และช่วงเวลาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้แก่ งบประมาณจำกัด ทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอ ความร่วมมือจาก

ประชาชนไม่เพียงพอ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ความขัดแย้งภายในชุมชน การขาดข้อมูลและความรู้ การขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ อาจทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ไม่ราบรื่นและเกิดความซ้ำซ้อน (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2567)

การประยุกต์ใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นรูปธรรมเพื่อให้เห็นหลักเกณฑ์หรือรูปแบบการประยุกต์ใช้ในส่วนรายละเอียดขึ้นอยู่กับบริบทต่างๆ ด้วย เนื่องจากความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลักองค์รวมระหว่างกฎหมาย ไม่เบียดเบียน ไม่ใช้ความรุนแรง เน้นความรัก ไม่พยายาทต่อกัน กับปัญญา ความสมเหตุสมผล รวมทั้งแนวคิดพึ่งพาอาศัยกัน และสมดุลภาพเป็นลักษณะภายใน สามารถผสมผสานกับวิถีภายนอก ที่เป็นรูปแบบซึ่งในที่มี สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักเบื้องต้น ของพระพุทธศาสนาให้มุมมองการแสดงควมรับผิดชอบต่อสังคมไม่ใช่หยุดอยู่เพียงแค่ระดับ ทิฎฐิ หรือ มุมมองหรือความเห็นเท่านั้น แต่ยังรวมระดับสมาธิหรือความคิดคือการแสดงความกรุณาเมตตาและมุทิตาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และระดับพฤติกรรมหรือกิจกรรมภายนอกที่แสดงออกทางการกระทำ (กัมมันตะ) คำพูด (วาจา) และการเลี้ยงชีพ (อาชีวะ) และการงดเว้นจากอกุศลกิจกรรมทั้งปวง นับว่าเป็นกระบวนการรับผิดชอบต่อสังคมที่หยุดอยู่เพียงอย่างเดียวหนึ่ง (ทิพย์ ชันแก้ว และคณะ, 2564)

จากเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยนำหลักพุทธธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ นำไปพัฒนาด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนยอก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในพื้นที่ตำบลคอนยอก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 3,878 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย , 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาคะยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.939

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบวกรวดตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และหลักสี่ทศวรรษ 4

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.34) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.50) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการ ($\bar{X}=3.01$, S.D.=0.60)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย

3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ ช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน แจกสิ่งของให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการหรือผู้เดือดร้อน 2) ด้านปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก พูดจาสุภาพอ่อนหวาน เป็นคนพูดจริงมีเหตุผลได้สารประโยชน์ ไม่กล่าวร้ายผู้มีความเห็นต่าง 3) ด้านอภัยกริยา การประพฤติที่เป็นประโยชน์ มีความเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม ช่วยเกื้อกูลผู้อื่นด้วยจิตใจอาสาและส่งเสริมให้คนเป็นคนดี 4) ด้านสมานัตตตา การวางตน

สม่ำเสมอ มีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติช่วยเหลือ ไม่เอินเอียงเลือกปฏิบัติช่วยเหลือด้วยความจริงใจ

อภิปรายผล

1. ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สังคม และวัฒนธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอผลการวิจัยภาพรวมที่ออกมาในระดับมาก ซึ่งให้เห็นถึงการรับรู้เชิงบวกของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถอธิบายได้ว่า ซึ่งตรงกับบริบทของชุมชนและหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม ในปัจจุบันองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การรับรู้กิจกรรมขององค์กร ประชาชนมักมีการรับรู้ถึงกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรดำเนินการในพื้นที่ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประเด็นที่ใกล้ชิดกับชีวิตประจำวัน การที่ อบต. ดอนยอ มีคะแนนสูงในด้านสังคมและวัฒนธรรม และการส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้ ย่อมส่งผลให้ภาพรวมการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศเชาว์ คำชุมภู (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การรับรู้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท สุราบางยี่ขัน จำกัด” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนของประชาชนไม่ได้ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่อการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยในกรณีของ อบต. ดอนยอปัจจัยเหล่านี้อาจไม่ใช่

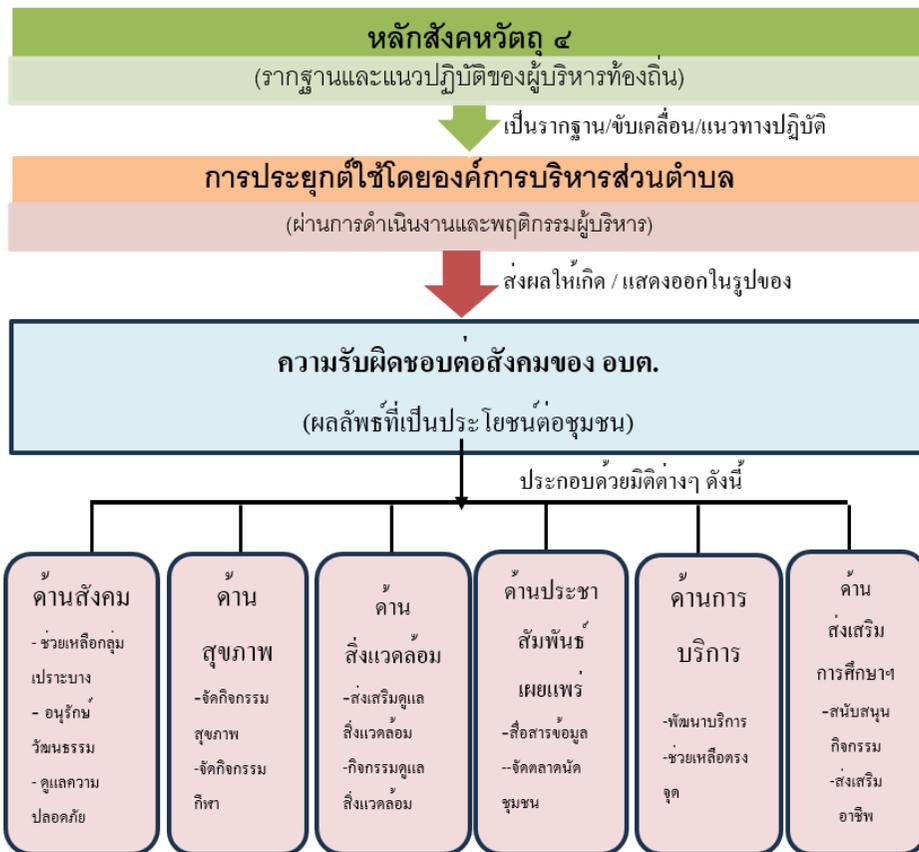
ตัวกำหนดหลักในการประเมินการทำงานของ อบต. เท่ากับอายุและอาชีพ อาจจะแสดงได้ว่า กิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการสามารถเข้าถึงและส่งผลกระทบต่อประชาชนในทุกกลุ่ม เพศ การศึกษา และรายได้ ค่อนข้างเท่าเทียมกัน หรือประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ใช้ปัจจัยเหล่านี้เป็น เกณฑ์หลักในการตัดสินว่า อบต. มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศศิเพ็ญ เพ็ชรขาว (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารกรุงไทยจำกัด มหาชน ในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรีและนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคมด้านการร่วมติดตามประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐาน การวิจัย

3. การประยุกต์สังวัตตฤเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ บริหารส่วนตำบลตอนยอ เป็นการนำหลักธรรมนี้มาใช้ในการสร้างความไว้วางใจ ความ ร่วมมือในการทำงานร่วมกับประชาชนส่วนรวม และในการทำงานร่วมกันนี้ต้องมีการวาง ตนเป็นกลางอย่างเสมอภาค เกิดความรักความสามัคคีในชุมชนส่งผลให้การทำกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆสำเร็จตามเป้าหมาย และยังสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักสังคหัตถมาใช้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการ นำหลักธรรมมาสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูลและการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วน ร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา กุเวระไตรย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหัตถ 4 ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว น้ำใจของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา ได้แก่ 1) ด้านทาน (การให้) โดยสตรีในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการ ประพฤติปฏิบัติในการเป็นผู้รู้จักให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวม โดยไม่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 2) ด้านปิยวาจา (การพูดจาอ่อนหวาน) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดย เป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน นำพียงที่ก่อให้เกิดความสามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ โดยการพูดเป็นไปด้วยความ เต็มใจ จริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) ด้านอถถจริยา (การช่วยเหลือกัน) สตรีมีการประพฤติ ปฏิบัติ โดยรู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกาย หรือแรงใจ ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ไม่เกียจงาน หรือเลื่องงาน 4) ด้านสมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสม) สตรีมีการประพฤติปฏิบัติ โดยต้องเป็นผู้ที่ครองตน วางตนให้มีความ

เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้า และลับหลังรู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” สามารถอธิบายได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของ อบต. ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ด้านการให้บริการ ด้านการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญกับการที่ประชาชนในพื้นที่ นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้หรือมีการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงหลักการเหล่านี้ ในการดำเนินชีวิตและปฏิสัมพันธ์กับชุมชน การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เปรียบเสมือนกลไกหรือแนวปฏิบัติของผู้บริหารท้องถิ่นที่ช่วยให้การดำเนินงานตามมิติความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 6 ด้านข้างต้นเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรบริหารส่วนตำบลตอนยอควรทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนที่ประสบความเดือดร้อนให้มีประสิทธิภาพเข้าถึงง่ายและครอบคลุมมากขึ้น
- 2) องค์กรบริหารส่วนตำบลตอนยอควรมีนโยบายส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารชุมชนอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงง่าย โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายสำหรับประชาชนในพื้นที่
- 3) องค์กรบริหารส่วนตำบลตอนยอควรส่งเสริมความรู้ในการสร้างอาชีพและรายได้ การจัดสรรงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมอาชีพและการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ผู้บริหารท้องถิ่นพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูลข่าวสารของ อบต.ให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น การพัฒนาเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้มีความทันสมัยและทันเหตุการณ์
 - 2) ผู้บริหารท้องถิ่นสำรวจความต้องการด้านอาชีพและทักษะของประชาชน แล้วจัดกิจกรรมอบรมอาชีพระยะสั้นหรือเน้นทักษะที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างรายได้จริง
 - 3) ผู้บริหารท้องถิ่นจัดกิจกรรมส่งเสริมการแบ่งปันหรือให้ทานในรูปแบบต่างๆในชุมชน การแบ่งปันความรู้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือการเป็นจิตอาสาช่วยเหลือในชุมชน
- ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาพลเมือง ประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนยอก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
- 2) ควรทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกพลเมืองตามหลักพุทธธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนยอก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
- 3) ควรทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในเขตพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. *จำนวนประชากรรายอายุ*. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/> [15 ตุลาคม 2567].

คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารธุรกิจแห่งประเทศไทย. *แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ*. กรุงเทพฯ : บริษัทเมจิกเพรส จำกัด, 2555.

ญาณิศา กุเวรไตรย์. “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.

ทิพย์ ชันแก้ว และคณะ. “พุทธจิตวิทยา : ความรับผิดชอบต่อสังคม”. *วารสารวันมูอองแหกรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*. 8 (1) (มกราคม - มิถุนายน 2564) : 42-46.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. *เครื่องมือการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รัตนไตร, 2551.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. *ผู้ว่าฯ กทม. กับนโยบาย CSR*. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.pipat.com/2009/> [5 พฤศจิกายน 2567].

เลิศเชาว์ คำชุมภู. “การรับรู้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท สุราบางยี่ขัน จำกัด”. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

ศศิเพ็ญ เพ็ชร์ขาว. “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารกรุงไทยจำกัด มหาชน ในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

141 วารสาร ภาคประชาสังคมนครราชสีมา ปี 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York :
Harper & Row.